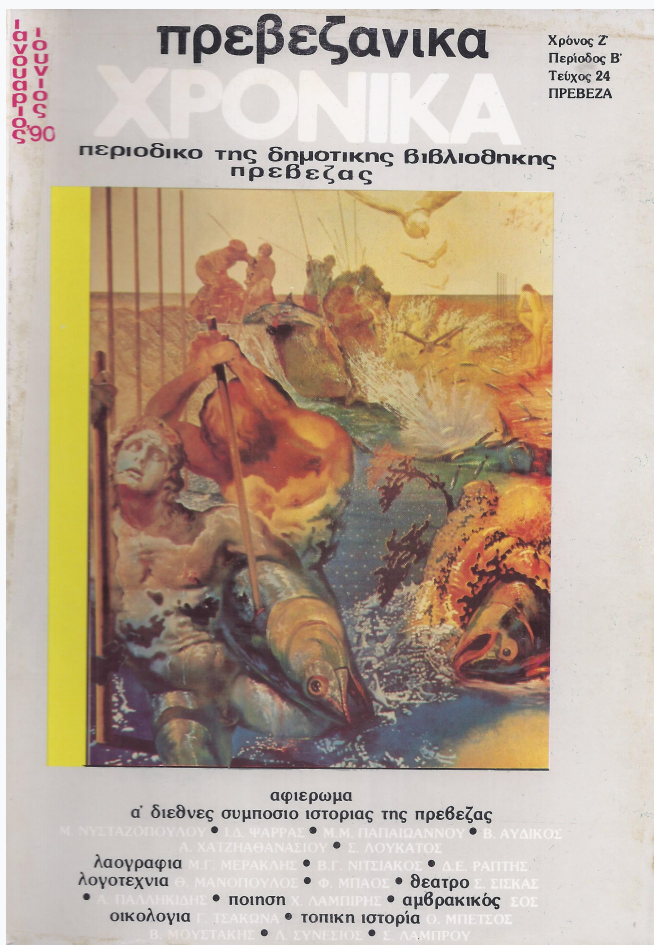

Πρεβεζάνικα Χρονικά

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 23ο (Δεκέμβριος 1989-Ιούνιος 1990)

Από την κοινοβουλευτική ιστορία του τόπου μας

Γιώργος Ιασ. Μουστάκης

Copyright © 2025, Γιώργος Ιασ. Μουστάκης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μουστάκης Γ. Ι. (2025). Από την κοινοβουλευτική ιστορία του τόπου μας. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, 168–184. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/prevchr/article/view/41443>

Γιώργος Μουστάκης

Από την κοινοβουλευτική ιστορία του τόπου μας

Μέρος 2ο

Στα δέκα χρόνια που πέρασαν, ώσπου να ξαναγίνουν εκλογές, συνέβησαν στον τόπο μας συνταρακτικά γεγονότα, το ένα συνέχεια μετά το άλλο, καθεστώς της 4ης Αυγούστου, πόλεμος του 1940, η τριπλή κατοχή, η πείνα, η αντίσταση, οι εμφύλιες συγκρούσεις, ο εμφύλιος πόλεμος, προκάλεσαν εκατοντάδες θύματα, ανυπολόγιστες υλικές ζημιές και το χειρότερο δίχασαν το λαό.

Τα πολιτικά κόμματα ήταν εκτός νόμου και η πολιτική δράση από την οποία αναδεικνύονται οι πολιτικοί άνδρες ήταν ανύπαρκτη, το δε κενό που άφησαν οι θάνατοι των πολιτικών αρχηγών το 1936 δεν μπόρεσαν να το αναπληρώσουν, να ανασυνταχθούν και να αναπτύξουν δραστηριότητα.

Τα κόμματα των Γ. Κονδύλη, Ανδ. Μιχαλακόπουλου και του Αλεξ. Παπαναστασίου, έπαγαν να υπάρχουν σχεδόν αμέσως μετά το θάνατο των αρχηγών τους. Οι πρώτες εκλογές μετά τον πόλεμο, έγιναν την 31-3-1946 με το σύστημα της απλής αναλογικής και με ευρεία περιφέρεια από Κυβέρνηση του κόμματος των Φιλελευθέρων, με Πρωθυπουργό τον Θεμ. Σοφούλη και υπουργό των εσωτερικών τον Θ. Χαβίνη. Η βουλή που προήλθε από τις εκλογές αυτές ήταν αναθεωρητική και είχε 354 βουλευτές.

Το κόμμα των Φιλελευθέρων διεσπά-

σθη, ο Σοφ. Βενιζέλος έφτιασε το κόμμα των Βενιζελικών Φιλελευθέρων, ο Στυλιανός Γονατάς, Πρωθυπουργός και πρωτεργάτης της επανάστασης του 1922, έφτιασε το κόμμα των Εθνικών Φιλελευθέρων και ο Γεώργιος Παπανδρέου το Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό.

Το Λαϊκό κόμμα με τέσσερους συναρχηγούς (Κ. Τσαλδάρης, Ι. Θεοτόκης, Π. Μαυρομιχάλης και Στ. Στεφανόπουλος) κατέβηκε ενωμένο και με άλλα κόμματα, όπως του Σ. Γονατά, έκαναν την Ενωμένη Παράταξη Εθνικοφρόνων, η οποία και πλειογήφησε. Το Λαϊκό πήρε 163 έδρες και ο Γονατάς 68.

Ο Συνασπισμός της ΕΠΕ (Εθνική Πολιτική Ένωση) ήλθε δεύτερος σε γήφους και πήρε 68 έδρες (το κόμμα των Βενιζελικών 3ο, το Σοσιαλιστικό του Γ. Παπανδρέου 27, το Εθνικό Ενωτικό του Π. Κανελόπουλου 9 και η Σοσιαλιστική Ένωση του Γρ. Κασσιμάτη 1). Το κόμμα των Φιλελευθέρων ήλθε τρίτο και πήρε 54 έδρες.

Από την αντίσταση προήλθαν δύο νέα και δυναμικά κόμματα ο Συνασπισμός του ΕΑΜ,¹ που είχε Πανελλαδική οργάνωση και επιρροή και το Εθνικό κόμμα του Ν. Ζέρβα που είχε εκλογική δύναμη κυρίως στην Ήπειρο, Θεσσαλία και Αιτωλοακαρνανία.

Το ΕΑΜ έκανε αποχή και δεν πήρε μέρος στις εκλογές. Ο Ν. Ζέρβας κατήρτι-

σε συνδυασμούς στις περισσότερες εκλογικές περιφέρειες και πήρε 22 έδρες.

Η εκλογική μας περιφέρεια, Άρτα - Πρέβεζα εξέλεξε επτά βουλευτές.

Το Λαϊκό και το Εθνικό του Ν. Ζέρβα πήραν από τρεις και έναν η ΕΠΕ.

Το κόμμα των Φιλελευθέρων είχε υποψηφίους στο νομό μας τον Υπουργό των εσωτερικών Θ. Χαβίνη και τον Βασίλειο Μουστάκη. Από τους προ του πολέμου βουλευτές του κόμματος, ο Γ. Γερογιάννης είχε πεθάνει, ο Γιάννης Κοκινάτος είχε ενταχθεί από την Κατοχή στον ΕΔΕΣ του Ν. Ζέρβα. Ο Θ. Χαβίνης είχε να επισκεφθεί την Πρέβεζα δέκα χρόνια και είχε αποκοπεί από τους οπαδούς, από τους οποίους άλλοι πήγαν στο ΕΑΜ και άλλοι στον ΕΔΕΣ. Έκανε προσπάθειες να τους επαναφέρει στο κόμμα, απέτυχε και δεν εξελέγη βουλευτής.

Η αποτυχία του έκανε αίσθηση, γιατί ο Χαβίνης είχε εκλεγεί σε έξη συνεχείς εκλογές και μάλιστα το 1926 που υπήρχαν αντιδράσεις για την υποψηφιότητά του, κατέβηκε με το κόμμα του Αλ. Παπαναστασίου, το οποίο δεν είχε ποτέ στο νομό μας εκλογική απήχηση και εξελέγη. Εξάλλου πρέπει να είναι η μοναδική φορά στην Ελλάδα Υπουργός Εσωτερικών να κάνει εκλογές με την αναλογική και να μην εκλεγεί ο ίδιος. Την αποτυχία του την αντιμετώπισε με αξιοπρέπεια και γυχραιμία. Όταν οπαδοί του εξεφράζοντο εναντίον ορισμένων που δεν τον γύφισαν τους έλεγε: «σεβαστή η θέλησις του λαού».

Στα επόμενα τέσσερα χρόνια που δεν ήταν βουλευτής, λόγω του κύρους του και της εκτιμήσεως που απολάμβανε από τον πολιτικό και κοινωνικό κόσμο της χώρας μπορούσε και εξυπηρέτησε πολλούς, κυρίως κατά τον Εμφύλιο, όταν υπουργός Δημ. Τάξεως ήταν ο Φιλελεύθερος φίλος

του Κων/νος Ρέντης.

Υπογύφιος και ηγέτης του συνδυασμού της ΕΠΕ ήταν ο Πέτρος Γαρουφαλιάς, ο οποίος κατά την Κατοχή διέφυγε στη μέση Ανατολή. Εκεί έγινε Υφυπουργός τύπου και πληροφοριών στην Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας του Γ. Παπανδρέου. Από την εποχή εκείνη οι δύο άνδρες συνεδέθησαν με στενή φιλία που διατηρήθηκε μέχρι το 1965, οπότε διέρρηξαν τις σχέσεις των λόγω του ΑΣΠΙΔΑ.

Υπογύφιος στην Πρέβεζα ήταν ο δικηγόρος Βασίλειος Βασώνης και ο ιατρός Χριστ. Τσαντούλας, στενοί φίλοι και στελέχη του Π. Γαρουφαλιά από το 1932. Εξελέγη ο Π. Γαρουφαλιάς.

Η ΕΠΕ στην Ήπειρο εξέλεξε τρεις βουλευτές, τον Π. Γαρουφαλιά και στα Γιάννενα τον Βενιζελικό Ευάγ. Αβέρωφ και τον Παπανδρείκο Αγαθοκλή Κων/νίδη.

Από τους δύο προ του πολέμου βουλευτές του Λαϊκού Κόμματος, ο Λεων. Τσιώκος, που ήταν και ο ηγέτης του, πέθανε το 1941, ο Λάκης Κοντογιάννης αδρανοποιήθηκε και κατά την Κατοχή περισσότερο έκλινε προς το ΕΑΜ παρά στο Ν. Ζέρβα και αυτό ήταν φυσικό, γιατί ο Ζέρβας εθεωρείτο σκληρός Φιλελεύθερος (Δ/τής του Βου Δημοκρατικού τάγματος προσεταιρίσθη και τον Δ/τή του Αου Δερτιλή και από κοινού έκαναν κίνημα και έριξαν το δικτατορικό καθεστώς του Θ. Πάγκαλου. «Μετά από λίγο ο Κονδύλης εξώθησε στις 9 Σ/βρίου τους Ζέρβα και Δερτιλή να κινηθούν εναντίον του και τους συνέτριψε μετά από αιματηρές συγκρούσεις» σελ 296 Ιστ. Ελλ. Έθνους της Εκδ. τομ. ΙΕ) αποστρατεύτηκε σε ηλικία 37 χρόνων).

Ήταν φίλος του Ν. Πλαστήρα που ζούσε στο εξωτερικό και όταν ξεκίνησε τον ΕΔΕΣ διέδωσε ότι αρχηγός του είναι ο Πλαστήρας. Πώς να παν οι οπαδοί του Λαϊκού

Κόμματος και προπαντός οι πιο νέοι πήγαν στο ΕΑΜ.

Το Λαϊκό κόμμα κατόρθωσε να ανασυγκροτηθεί και να συγκεντρώσει την παλαιά του δύναμη. Υπογύφιοί του ήταν ο Περικλής Τόλιας και ο Αναστάσιος Ποταμιάνος και οι δύο σημαντικοί άνδρες.

Ο Τόλιας τον Ιούνιο του 1942 συνελήφθη από τους Ιταλούς (με τους Αλ. Παπαγεωργίου, Κων/νο Θεοχάρη, Κων/νο Αθανασόπουλο, Γαβριήλ Λιόντο και Γιάννη Μουστάκη) και μεταφέρθηκε σε στρατόπεδο της Β. Ιταλίας, επέστρεψε μετά το τέλος του πολέμου και γι' αυτό δεν είχε σχέση με τις αντισπασιακές οργανώσεις της Κατοχής.

Ήταν άνδρας με ευρεία φιλολογική, νομική και θεωρητική μόρφωση, φιλικά αισθήματα και αγαπητός στην κοινωνία της Πρέβεζας. Δεν εξελέγη όμως καμία φορά βουλευτής. Ένα χρόνο μετά τις εκλογές πέθανε σε ηλικία 52 χρόνων.

Μου έλεγε ο Γιάννης Τάλλαρς, φίλος του Τόλια, ο οποίος από την Κατοχή συμπαθούσε το ΕΑΜ και στις εκλογές της 31 - 3 - 46 έκανε αποχή, ότι στην προεκλογική περίοδο κάποιος είπε στον Τόλια «Εγώ θα σε υψίσω, κάποιος φίλοι σου όμως που τους κάνεις παρέα θα σε μαυρίσουν». Ο Τόλιας του απάντησε: «Οι φίλοι μου αυτοί που εσύ υπαινίσσεσαι, είναι άνδρες και μου έχουν πει τι θα υψίσουν, εσύ δεν ξέρω τι θα κάνεις» και πρόσθεσε ο Τάλλαρς μετανιωμένος για τη δέση του εκείνη «δεν έφτανε που δεν τον υψίσα του έκανα και ζημιά».

Ο Τόλιας ήταν σφοδρός αντίπαλος του κόμματος των Φιλελευθέρων όχι μόνο για ιδεολογικούς λόγους αλλά και για τον θάνατο του αδερφού του Πύρρου.

Ο Πύρρος με το διχασμό του 1916 υπηρέτούσε στρατιώτης στη Μακεδονία, τον

συνέλαβαν όργανα του κινήματος της Θεσσαλονίκης, τον βασάνισαν και υπέκυψε.

Η μάνα του Άννα, κόρη του Λουρόπουλου ή Μαρίνου, ήταν κουνιάδα του Καίσαρα Κονεμένου, παιδιού του λογοτέχνη Νικολάου Κονεμένου.

Ο Αναστάσιος Ποταμιάνος, παιδί του καπετάν Γιώργη που το 1919 ίδρυσε την Ηπειρωτική, ήταν από τους πιο μορφωμένους, ικανούς και πρωτοπόρους της χώρας. Του οφείλουν πολλά, με το καράβι ΣΕΜΙΡΑΜΙΣ ξεκίνησε και ανέπτυξε τον θαλάσσιο τουρισμό. Παρέα με την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού αναπτύσσονταν και η Ηπειρωτική, η οποία είχε χάσει όλα τα πλοία της το 1941 από τα γερμανικά στούκας.

Σήμερα η ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ, την οποία μετά τον θάνατο του την διευδύνουν τα παιδιά του Ανδρέας και Γιώργος, είναι η μεγαλύτερη Ελληνική Εταιρία του κλάδου της και μία από τις μεγάλες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Δεν εξελέγη ούτε αυτός και δεν πολιτεύτηκε άλλη φορά. Αργότερα έγινε εξωκοινοβουλευτικός Υπουργός Συγκοινωνιών στην Κυβέρνηση Π. Πιπινέλη.

Η αγάπη του και το ενδιαφέρον του για την Πρέβεζα ήταν συνεχές. Με δαπάνη του κατασκευάστηκε η νέα πτέρυγα του Γηροκομείου και το κτίριο, όπου μετεγκαταστάθηκε ο παλιός φούρνος της Εκκλησίας.

Διευκόλυνε την ανέγερση του Νοσοκομείου σε οικόπεδο του κληροδοτήματος του Συρρακιώτη Χρ. Ρίζου, το οποίο με τη διαθήκη του δεσμευόταν για άλλο σκοπό.

Αγόρασε από τον Σπ. Βερίτση τα παλαιά κτίσματα που είναι πίσω από το οικόπεδο του σπιτιού του στην οδό Κ. Καρυτάκη μεταξύ αγοράς και παραλίας, για να κατασκευάσει κτίριο για κοινοφελείς σκοπούς. Η άρνηση των κληρονόμων Γ. Βα-

λιανάτου να του πωλήσουν ακίνητό τους, που παρεμβάλετο, και ο μετ' ολίγον θάνατός του δεν του επέτρεψαν να ολοκληρώσει τον σκοπό του.

Το Λαϊκό Κόμμα πήρε τρεις έδρες και αυτές στις περιοχές που ανέκαθεν είχε πολλούς οπαδούς. Στη Λευκάδα εξελέγη ο Κων/νος Καλκάνης, από τα μεγαλύτερα στελέχη του κόμματος, και στην Άρτα όπου, εξελέγησαν οι Χρ. Ρίζος και Οικονομίδης.

Η εκλογή τριών βουλευτών του Λαϊκού Κόμματος στην περιοχή μας θεωρήθηκε επιτυχία, γιατί στην εκλογική περιφέρεια Ιωαννίνων - Θεσπρωτίας με δέκα έδρες εξελέγη μόνο ο Νικ. Καζαντζής.

Το Εθνικό Κόμμα του Ν. Ζέρβα, που στο νομό μας κυριαρχούσε, αντιμετώπιζε δυσκολίες στην κατάρτιση του συνδυασμού, όπως προκύπτει και από γράμμα του Ν. Ζέρβα προς τον Αλέκο Παπαδόπουλο που γράφει: «Στη Λευκάδα έστειλα τον Φωτόπουλο να τους συμβιβάσει, του είπα να πεταχθεί εις την Πρέβεζα από την οποίαν δεν έχω καμμία είδηση ούτε για τον Τόλια ούτε για τον Τσαντούλα. Πρόσεξέ το αυτό

και κάνε ό,τι είναι δυνατόν για να πάρωμε μία απόφαση 19 - 10 - 1945)». Οι Τόλιας και Τσαντούλας αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους στο συνδυασμό του Εθνικού Κόμματος, όπως είχε κάνει πιο μπροστά ο πρώην βουλευτής του κόμματος των Φιλελευθέρων Γ. Κοκινάτος. Ο Κοκινάτος στην Κατοχή ήταν πρόεδρος της επιτροπής Εθνικού Αγώνα του ΕΔΕΣ στην Πρέβεζα και εδωρείτο ο κύριος πολιτικός εκφραστής της. Μετά την Παργινόσκαλα, για την οποία δεν είχε καμία ευθύνη, (ήταν υπόθεση του Δ. Γαλάνη), από ευθυξία αποκλείσε το ενδεχόμενο να πολιτευθεί, παρ' όλο που στο νομό μας υπήρχε και το Νταλαμάνι. Πήγε νομάρχης στην Κέρκυρα και μετά έγινε κάτοικος Αθηνών. Η απομάκρυνσίς του από την Πρέβεζα και από το εκλογικό σώμα συνετέλεσε να χάσει το 1952 και 1956 την βουλευτική έδρα από λίγους γήφους.

Την δυσκολία αυτή του Εθνικού Κόμματος την εκμεταλλεύτηκε ο ξένος προς τον τόπο, δικηγόρος και έφεδρος λοχαγός από την Πελοπόννησο, Γιάννης Φωτόπουλος, ο οποίος στην Κατοχή πήγε στο Ν. Ζέρβα και κατάφερε να γίνει Δ/τής ενός

Οι Φιλελεύθεροι στη Βουλή. Στην πρώτη σειρά ο αρχηγός Σοφοκλής Βενιζέλος, και ο Θ. Χαβίνης, ο οποίος τότε ήταν σ' ανάρρωση μετά από εγχείρηση προστάτη.

τάγματος (150 περίπου άνδρες) που συγκροτήθηκε από τον ανεξάρτητο λόχο Παπαδατών, δημιούργημα του Παπαδιώτη εφέδρου αξιωματικού Κολιόπουλου, του ανεξάρτητου λόχου Γοργόμυλου, δημιούργημα του Γοργομυλιώτη Ζυγούρη, και από άλλους άνδρες. Γράφω ότι κατάφερε, γιατί εκείνη την εποχή πολλοί διεκδικούσαν διοίκηση. Το τάγμα αυτο τοποθετήθηκε στην έδρα της Μεραρχίας στο Πολυστάφυλλο, μέραρχός της οποίας ήταν ο Κοσίντας, ο οποίος πολιτεύτηκε το 1961 στο νομό μας με την ΕΔΑ. Ο Φωτόπουλος προσφέρθηκε να έλθει στην Πρέβεζα δήθεν για να βοηθήσει τον εκλογικό αγώνα, στην πραγματικότητα όμως να δουλέψει για να εκλεγεί βουλευτής και για τον σκοπό του αυτόν δούλεψε με πανουργία. Ο Ν. Ζέρβας σε άλλο γράμμα του προς τον Αλ. Παπαδόπουλο γράφει: «Η Πρέβεζα, πιστεύω πως με την εκεί μετάβαση και ανάληψη του γραφείου και όλης της οργανωτικής κινήσεως από τον Φωτόπουλο θα πάμε προς τα μπρος γρήγορα. 14 - 11 - (1945)».

Τελικά ο συνδυασμός έκλεισε με τον Φωτόπουλο και τον ακατάλληλο λόγω ηλικίας φαρμακοποιό Χρήστο Καραμουστάκη. Το ΕΚΕ στο νομό μας ήλθε πρώτο και λόγω της πολυσταυρίας θα μπορούσε να εκλεγούν και οι δύο, γιατί στην Άρτα το Λαϊκό Κόμμα, που είχε ανέκαθεν εκλογική δύναμη, γηφίστηκε και από οπαδούς του ΕΔΕΣ. Ο Αλέκος Παπαδόπουλος γράφει: «ιδιαιτέρως δυσάρεστον ήτο και δικαίως δια τον Στρατηγό Ζέρβα, το αποτέλεσμα του Νομού Άρτης, όπου σοβαρά μερίς αγωνιστών του ΕΔΕΣ εστράφη προς το Λαϊκό Κόμμα». Έτσι εκλέχθηκε μόνο ο Γ. Φωτόπουλος, που είχε την όλη οργάνωση στα χέρια του.

Από τις επτά έδρες που είχε η εκλογική μας περιφέρεια ο Ζέρβας πήρε τρεις έ-

δρες, το Λαϊκό τρεις και η ΕΠΕ έναν. Η Πρέβεζα εξέλεξε ένα βουλευτή, η Άρτα πέντε και η Λευκάδα έναν.

Στα Γιάννενα - Θεσπρωτία ο Ζέρβας πήρε επτά έδρες, η ΕΠΕ δύο και το Λαϊκό μία. Οι εκλογές διεξήχθησαν με το σύστημα της απλής αναλογικής και πήραν μέρος 26 κόμματα, από τα οποία εξέλεξαν βουλευτές 18.

Η Βουλή που προήλθε από τις εκλογές της 31 - 3 - 1946, παρ' όλο που ήταν αναπηρική, αφού δεν αντιπροσωπεύονταν ένα μεγάλο τμήμα του ελληνικού λαού, εξήντησε όλη την τετραετία και τούτο λόγω του εμφυλίου πολέμου, ο οποίος άρχισε και τέλειωσε στην τετραετία αυτή κατά την οποία δοκιμάστηκαν πολλά κυβερνητικά σχήματα.

Οι Καλκάνης και Γαρουφαλιάς, όπως και ο Θ. Χαβίνης (που δεν ήταν βουλευτής) έμπειροι και ικανοί πολιτικοί, κατά την τετραετία αυτή ενίσχυσαν τη θέση τους στο εκλογικό σώμα. Ο Ζέρβας πήρε μέρος στην διακυβέρνηση της χώρας για ένα μικρό διάστημα το 1947, οπότε έγινε Υπουργός Δημ. Τάξεως. Ο ίδιος, όπως και όλοι οι βουλευτές του, δεν είχαν πολιτική πείρα, αφού όλοι τους εκλέχθηκαν για πρώτη φορά. Έτσι στην αντιπαράθεσή τους με τους παλαιούς πολιτικούς υστερούσαν. Ο Φωτόπουλος σαν ξένος προς τον τόπο αντιμετώπιζε πρόσθετα προβλήματα και δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς τον τόπο και να σταθεί ως βουλευτής στη βουλή. Τα στελέχη του κόμματος ανησύχησαν όχι μόνο για την αδυναμία του βουλευτή να ανταποκριθεί στην εκπλήρωση των καθηκόντων του αλλά προπαντός για τη δυσμενή εντύπωση που προκάλεσε η εκλογή βουλευτή από την Πελοπόννησο (για τους Πελοποννησίους τότε υπήρχε μεγάλη αντιπάθεια). Στελέχη του κόμματος

θέλησαν να επανορθώσουν το σφάλμα και ζήτησαν να έλθει στην Πρέβεζα ο Αθανάσιος Αυγερινός, γόνος παλαιάς οικογενείας, ο οποίος δικηγόρουσε στη Κέρκυρα. Πράγματι ο Αυγερινός ήλθε στη Πρέβεζα (όπου ζούσε η μάνα του) και όπως ήταν καλό ποινικολόγος και δυναμικός, δημιούργησε άριστες εντυπώσεις.

Η κίνηση αυτή δεν άρεσε στον Φωτόπουλο, ο οποίος ενήργησε, όπως αυτός ήξερε. Προκλήθηκε διαμάχη, αποτέλεσμα της οποίας ήταν να αποκλεισθούν και οι δύο από τον συνδυασμό. Ο Αυγερινός πολιτεύτηκε με το Ενωτικό Κόμμα του Π. Κανελόπουλου. Τον ακολούθησαν αρκετοί οπαδοί του Ζέρβα και προσπάθεια για ανασυγκρότηση μετετράπη σε μπούμεραγκ.

Στις εκλογές της 5 - 3 - 1950 οι έδρες, μαζί με τα Δωδεκάνησα που υψίσαν για πρώτη φορά, έγιναν 250 από 354. Στην περιφέρειά μας από 7 έγιναν 6, επίσης δεν έγινε αποχή. Από τα κόμματα ή συνασπισμούς που υψίστηκαν στη περιοχή μας ήταν η Δημοκρατική Παράταξη. Υποψήφιους είχε στη Λευκάδα τον γιατρό Γρηγόρη Ξ., στην Πρέβεζα τον γιατρό Δ. Κρόκο στην Άρτα τους Γιώργο Γαρουφαλιά και Γ. Σιμιτζή. Σχεδόν όλοι οι υψοφόροι της Δ. Π. είχαν αποχή στις εκλογές του 1946, δεν πήραν έδρα (ΔΠ9, 70 έδρες 18).

Άλλο κόμμα που κατέβηκε στις εκλογές για πρώτη φορά ήταν η ΕΠΕΚ των Ν. Πλαστήρα και Εμ. Τσουδερού. Στο νομό μας υποψήφιοι ήταν ο δικηγόρος της Αθήνας Βασίλειος Κοσμάς και ο Γιάννης Μουστάκης. Βουλευτής της ΕΠΕΚ εξελέγη ο στρατηγός Λεωνίδας Σπαής από το Τετράκωμο Άρτας. Ήταν στενός φίλος και συμπολεμιστής του Νικ. Πλαστήρα, ήταν υπουργός στρατιωτικών στην Κυβέρνηση που υπέγραψε τη συμφωνία της Βάρκιζας, μετά τις εκλογές έγινε υπουργός πάλι των

στρατιωτικών.

Το Κόμμα των φιλελευθέρων μετά την ένωσή του στην Ήπειρο ενισχύθηκε. Ο Ευάγ. Αβέρωφ που έγινε υπουργός Εμπορίου, απέσπασε πολλούς οπαδούς του Ν. Ζέρβα, ο οποίος από επτά έδρες πήρε δύο και έτσι υπήρχε η δυνατότητα στην εκλογική μας περιφέρεια να εκλέξει το ΚΦ έδρα και απ τη Β' κατανομή, γιατί με το εκλογικό σύστημα εκείνης της απλής αναλογικής, για να συμμετάσχει ένα κόμμα στη Β' κατανομή έπρεπε στην ευρύτερη περιφέρεια να πάρει μια έδρα από την Α' κατανομή υποψήφιοι ήταν ο Θ. Χαβίνης και ο δικηγόρος Σοφ. Ζιάκας.

Ο Παπανδρεϊκός Πέτρος Γαρουφαλιάς απέσπασε αρκετούς οπαδούς του Ν. Ζέρβα και επανεξελέγη. Στο νομό μας υποψήφιοι ήταν ο γιατρός Χρ. Τσαντούλας και ο απόστρατος Αξιωματικός Αλ. Παπιαγεωργίου.

Το Εθνικό Κόμμα του Ν. Ζέρβα ήλθε δεύτερο και πήρε μία έδρα. Υποψήφιοι στο νομό μας ήταν ο Συρρακιώτης της Φιλιππιάδας Λ. Κολοβάτσος, που είχε γίνει και νομάρχης στο νομό Πρέβεζας, και ο Χρ. Καραμουστάκης. Μετά τις εκλογές ο Ζέρβας, που πήρε επτά έδρες, προσεχώρησε στο Κόμμα των Φιλελευθέρων.

Πρώτο ήλθε το Λαϊκό κόμμα, εξελέγησαν οι Κων/νος Καλκάνης και Χριστόδουλος Ρίζος. Χαρακτηριστικό των βουλευτών που εξελέγησαν στις εκλογές αυτές είναι ότι ο ένας αρχηγός κόμματος και οι άλλοι τέσσεροι πρώτα στελέχη των κομμάτων τους και έγιναν πολλές φορές υπουργοί ο καθένας. Νομίζω ότι δεν υπάρχει προηγούμενο σε άλλη εκλογική περιφέρεια της χώρας.

Οι εκλογές έγιναν από υπηρεσιακή Κυβέρνηση, συμμετείχαν 38 κόμματα από τα οποία εξελέξαν βουλευτές δέκα πέντε.

Πολλά τα κόμματα, πολλές και οι προεκλογικές συγκεντρώσεις και ομιλίες. Οι μετακινήσεις οπαδών ήταν άγνωστες, οι ομιλητές απευθύνονταν στους οπαδούς της Πρέβεζας αλλά και σε οπαδούς άλλων κομμάτων που πήγαιναν στις συγκεντρώσεις.

Όταν ο Ηλίας Τσιριμώκος μιλούσε από το μπαλκόνι του Βαλιανάτου, ο δικηγόρος Σπύρος Νίκας, στέλεχος του Λαϊκού Κόμματος που άκουγε για πρώτη φορά τον χειμαρώδη ρήτορα, είπε στους γύρω του ομοϊδεάτες του: «αυτόν έπρεπε να είχαμε αρχηγό». Λίγες μέρες πιο μπροστά είχε μιλήσει στον ίδιο χώρο ο αρχηγός του Λαϊκού Κόμματος Κων/νος Τσαλδάρης και η ομιλία του με θέμα τα οικονομικά άφησε παγερό το ακροατήριο.

Εκ μέρους του Κόμματος των Φιλελευθέρων μίλησε ο Βασίλειος Μουστάκης (1920 - 1984). Δεν ήταν υποψήφιος. Αυτή ήταν και η τελευταία πολιτική του εκδήλωση στην Πρέβεζα, τον απορρόφησε μετά η δημοσιογραφία και η λογοτεχνία.

Στην διάρκεια της ομιλίας του ο Τάκης Παβέλης ενθουσιάστηκε από το λόγο του και μου είπε: «αυτός είναι ανώτερος από τον Τσιριμώκο». Οι δύο αυτοί ομιλητές ήταν οι καλύτεροι ρήτορες που ακούστηκαν.

Οι εκλογές αυτές με τους πολλούς υποψηφίους ήταν σωστό πανηγύρι, όλοι οι τοίχοι της Πρέβεζας είχαν γεμίσει με φωτογραφίες των υποψηφίων.

Ο Γεωπόνος Καπόγλου είχε δικό του κόμμα με υποψηφίους τον Χαρ. Μαυροκέφαλο, υποδηματοποιό, και τον ράπτη Σάββα Μιχαηλίδη και είχε το σλόγκαν: «Ελλάδα τετρακάνουλη βρύση, υψίσετε Καπόγλου να την αξιοποιήση». Μιλούσε συνεχώς στο Γυμνάσιο, στην Παραλία και σε άλλους χώρους.

Μέχρι τις επόμενες εκλογές της 9 - 9 - 1951 σχηματίστηκαν πέντε Κυβερνήσεις.

Το πλήθος των αρχηγών κομμάτων που διαρκώς μηχανοραφούσε, προκαλούσε κυβερνητικές κρίσεις. Έτσι ωρίμασε η ιδέα για την ενισχυμένη αναλογική, η οποία υψίστηκε την 26 Ιουλίου 1951, από την κυβέρνηση Σοφ. Βενιζέλου και τα κόμματα ΕΠΕΚ του Ν. Πλαστήρα και το Λαϊκό (όριο για τη δεύτερη κατανομή ήταν 17%, η εκλογική μας περιφέρεια που ήταν ευρεία είχε πέντε έδρες).

Την επομένη της υψίσεως της ενισχυμένης αναγγέλθηκε η κάθοδος στις εκλογές του στρατάρχη Αλ. Παπάγου. Το Λαϊκό Κόμμα έπαθε πλήρη καταστροφή, έχασε σχεδόν όλους τους οπαδούς. Ο Ελληνικός Συναγερμός, όπως ονομάστηκε το κόμμα του Παπάγου, πήρε σχεδόν και όλους τους πρώην οπαδούς του Ν. Ζέρβα. Ο Ζέρβας υποψήφιος του Κόμματος των Φιλελευθέρων, ήλθε σε σταυρούς δεύτερος μετά τον Θ. Χαβίνη, ο οποίος πήρε την έδρα και έγινε υπουργός Δημοσίων Έργων. Επίσης πήρε πολλούς γήφους του Δημ. Σολ. Κόμματος του Γ. Παπανδρέου, το οποίο δεν εξέλεξε βουλευτή σ' όλη την χώρα, πήρε μόνο 2,10% από 10,35% και 35 βουλευτές των προηγούμενων εκλογών. Ο Π. Γαρουφαλιάς πήρε το μεγαλύτερο ποσοστό γήφων του κόμματος σ' όλη τη χώρα, δεν εξελέγη όμως βουλευτής.

Ο Ελν. Συν. πήρε τρεις έδρες, τις πήραν και τις τρεις Αρτινοί (Τζουβάρας, Καρατζένης, Σιώζος). Υποψήφιοι στο νομό μας ήταν ο Αθανάσιος Αυγερινός και ο Λάκης Κοντογιάννης.

Από την ΕΠΕΚ εξελέγη ο Λ Σπαής και έγινε υπουργός Β. Ελλάδας, υποψήφιοι στο νομό μας ήταν ο Βασ. Κοσμάς και ο Δημ. Κρόκος. Ο Ιωάννης Μουστάκης είχε εκλεγεί Δήμαρχος.

Στις εκλογές αυτές κατέβηκε για πρώτη φορά η ΕΔΑ και κάλυψε στο εκλογικό σώμα το χώρο που είχε η ΔΠ (1ο, 54% έδρες 1ο). Στο νομό μας μετά την προσχώρηση του Δήμ. Κρόκου στην ΕΠΕΚ η αριστερά δεν είχε υποψήφιο, έτσι αναγκάστηκε ο υποψήφιος των Ιωαννίνων Αλκ. Λούλης να βάλει υποψηφιότητα και στην Πρέβεζα ο τότε εκλογικός νόμος το επέτρεπε.

Στις εκλογές της 9 - 9 - 1951 ο αριθμός των κομμάτων περιορίστηκε σε δέκα και εξέλεξαν βουλευτές 6. Η Βουλή είχε 258 έδρες.

Ο Θ. Χαβίνης ως αρμόδιος υπουργός Δημ. έργων διεφώνησε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου να παρατείνει την σύμβαση της ΟΥΛΕΝ (εταιρία υδάτων) και παραιτήθηκε. Η πράξη του αυτή επιβεβαίωσε στο Πανελλήνιο την ακεραιότητα και εντιμότητά του. Ήταν δε η τελευταία φορά που έγινε υπουργός.

Η Κυβέρνηση που προήλθε από τη βουλή αυτή είχε πλειοψηφία δύο εδρών. Παρά τη μικρή πλειοψηφία γύφισε το σύνταγμα που έμεινε στην ιστορία ως το σύνταγμα του 1952, γιατί η ισχύς του άρχισε την 1 - 1 - 1952 και δεν έγινε καμιά κυβερνητική αλλαγή, κάτι που μέχρι τότε συνέβαινε συχνά. Μετά τις εκλογές της 31 - 3 - 1946 και μέχρι τις εκλογές της 16 Νοεμβρίου 1952 σχηματίσθηκαν 23 διαφορετικές κυβερνήσεις με μέσο όρο ζωής 105 ημέρες.

Η κυβέρνηση με πλειοψηφία δύο γύφων ήταν διαρκώς επισφαλής. Έχασε την πλειοψηφία, όταν οι Φιλελεύθεροι βουλευτές, πρώην Ζερβικοί Στ. Χούτας και Δημ. Ιωάννου, προσχώρησαν στον Ε.Σ. Την απέκτησε με τη προσχώρηση στην ΕΠΕΚ των βουλευτών της ΕΔΑ Μιχ. Κύρκου και Καραμαούνα.

Ο Αλ. Παπάγος αρνήθηκε οποιαδή-

ποτε διαπραγμάτευση για Κυβέρνηση συνασπισμού και ζητούσε να γίνουν εκλογές με πλειοψηφικό σύστημα.

Ο Ν. Πλαστήρας δέχθηκε την πρόσκληση παρά την αντίθεση του Βενιζέλου, ο οποίος το μόνο που πέτυχε ήταν σ' εκείνες τις εκλογές να μην γυφίσει το στράτευμα, γιατί θα επηρεάζονταν στην επιλογή του αφού θα συμμετείχε ο μέχρι προ ολίγου αρχηγός του.

Ύστερα από πολλά χρόνια οι εκλογές έγιναν με στενή εκλογική περιφέρεια και χωρίσαμε από την Άρτα και Λευκάδα.

Υποψήφιοι του συνασπισμού ΕΠΕΚ - Φιλελευθέρων ήταν ο Χαβίνης και ο ιατρός Δημήτριος Κρόκος, ο οποίος στις προηγούμενες εκλογές πέρασε τον συνυποψήφιό του κατά τριακόσιες εξήντα γύφους. Τότε δεν γύφιζαν οι γυναίκες και ο αριθμός των γυφοφόρων ήταν περιορισμένος. Υποψήφιοι του Ελ. Συ. ήταν ο Αθ. Αυγερινός, ο οποίος πήρε τους περισσότερους σταυρούς στις προηγούμενες εκλογές, και ο Γιάννης Κοκκινάτος.

Στον Ε.Σ μαζί με το δημοσιογραφικό συγκρότημα του Δημητρίου Λαμπράκη, προσεχώρησε και ένας αριθμός στελεχών του Κόμματος των Φιλελευθέρων, οι οποίοι συμπεριελήφθησαν στους συνδυασμούς. Μεταξύ αυτών ήταν και ο Γιάννης Κοκκινάτος. Ο αδελφός του Παναγής, ο οποίος είχε εκλεγεί και βουλευτής, είχε πολύ στενές σχέσεις με τον εκδοτικό δημοσιογραφικό κόσμο. Από πολλά χρόνια ήταν αχώριστος φίλος του εκδότη της εφημερίδας ΕΘΝΟΣ Νικολόπουλου.

Στον συνδυασμό της ΕΔΑ υποψήφιος ήταν ο δημοσιογράφος Ντίνος Τσαλόγλου, ο οποίος τώρα αρθρογραφεί στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Στην κατοχή έκανε την αποκοτιά να μιλήσει από τον ραδιοσταθμό των Αθηνών, που ελέγχονταν από τους κατακτητές,

για αντίδραση να φωνάζει ζήτω το ΕΑΜ και να κατορθώσει να ξεφύγει την σύλληψη. Ο αδελφός του Αντώνης εντάχθηκε στον Δημ. Στρατό της Πελοποννήσου, όπου και σκοτώθηκε. Στις εκλογές αυτές ο Γεώργιος Παπανδρέου συμπεριελήφθη στον συνδυασμό του Ε.Σ. της Αχαΐας. Ο Π. Γαρουφαλιάς, ο οποίος είχε το ισχυρότερο προσωπικό κόμμα στην εκλογική μας περιφέρεια, απέρριψε ανάλογη πρόταση. Σχεδόν όλοι οι οπαδοί του Δ.Κ. προσεχώρησαν στον Ε.Σ. και τον κατέστησαν πρώτη δύναμη στο νομό μας. Ο Κ. Τσαλόγλου για να αποτρέψει νίκη του Ε.Σ. στο νομό μας δύο ημέρες προ των εκλογών παραιτήθηκε της υποψηφιότητάς του, για να διευκολύνει όπως είπε στην ομιλία του την εκλογή του Θ. Χαβίνη. Κατόπιν αυτού ο (Ε.Σ.) πλειοψήφησε με διαφορά ολίγων ψηφοδελτίων, έχασε όμως την μία έδρα, γιατί ο Θ. Χαβίνης είχε πολλές εγγραφές σε ψηφοδέλτια του (Ε.Σ.) και υπερίσχυσε του Γ. Κοκκινάτου. Εξελέγησαν βουλευτές ο Αθ. Αυγερινός και ο Θ. Χαβίνης, ο οποίος ήταν και ο μοναδικός αντιπολιτευόμενος βουλευτής σε όλη τη Βορειοδυτική Ελλάδα.

Από τους βουλευτές της Ηπείρου που προήλθαν από τις εκλογές αυτές κανένας δεν μπόρεσε να διακριθεί, να γίνει στέλεχος πρώτης σειράς, όσες φορές και να επανεξελέγησαν αλλά και στον κοινωνικό τομέα τα ίδια.

Ο Ευάγγελος Φακατσέλης, εκδότης και Δ/ντής της ημερήσιας εφημερίδας των Ιωαννίνων «Εθνικός Αγών» μου έλεγε σχετικά, ότι είχε μια υπόθεση στην Τράπεζα της Ελλάδος και τη λύση έπρεπε να τη δώσει ο Δ/τής της που ήταν τότε ο Ματσαβίνος και συνέχισε: «ήξερα ότι μοναχός του ένας βουλευτής δεν μπορούσε να περάσει την πόρτα του Ματσαβίνου και να φέρει αποτέλεσμα γι' αυτό έκλεινα ραντεβού στον προθάλαμο του Δ/τή της Τράπεζας με τρεις βουλευτές και όπως είχα την ανάγκη πήγα πρώτος και περίμενα. Σε μια στιγμή ανοίγει η πόρτα του Δ/τή και βγαίνει ο Ευάγγελος Αβέρωφ, ο οποίος δεν ήταν τότε βουλευτής. Αφού χαιρετηθήκαμε, με ρώτησε για ποιο λόγο βρίσκομαι εκεί και αμέσως με πήρε και πήγαμε στον Δ/τή, ο οποίος έδωσε ευνοϊκή λύση στο αίτημά μου. Ευχαρίστησα τον Αβέρωφ και παρέμεινα στον προθάλαμο να περιμένω τους βουλευτές. Όταν ήλθαν και οι τρεις, τους είπα να πάμε να σας κεράσω η υπόθεση τακτοποιήθηκε».

Ο Αυγερινός για τον οποίο τότε όλοι οι κάτοικοι του νομού πίστευαν ότι θα διακριθεί, δεν έδειξε το ανάλογο ενδιαφέρον για τα προβλήματα του τόπου και τα αιτήματα των κατοίκων. Η αντίδραση άρχισε να φουντώνει.

Ο Κων/νος Μπάρκας από τη Βούλιστα Παναγιά έγραψε ένα σατιρικό ποίημα με θέμα τον Αυγερινό. Ο Γιάννης Τάλαρος το συμμαζέψε και το δημοσίευσε στην εφημερίδα ΑΓΩΝ (8 - 8 - 55) και το παρουσίασε ως εξής.

«Θα παραχωρήσω σήμερα τη στήλη μου εις τον εκ Βουλίστης Παναγιάς κ Κων/ν Μπάρκα, εις τον οποίο τα έργα και αι ημέραι του Βουλευτού μας κ. Αυγερινού ενέπνευσαν τους παρακάτω σατιρικούς στίχους.

Μεγάλε μας Αυγερινέ
ω! λαμπερό αστέρι
που νομοθέτης έγινες
ρήτορας και ξεφτέρι.

Ένα αστέρι το πρωϊ
βγαίνει γηλά με χάρι
ο Αυγερινός με τόνομα
που λάμπει σα φεγγάρι.

Ένας λοιπόν Αυγερινός
ένα αυγής αστέρι.
Εμάς μας έστειλε ο Θεός
του Αυγερινού το ταίρι.

Κί' αντί ενός Αυγερινού
τώρα έχουμε δύο.
Ένας γηλά στον ουρανό
κι ο άλλος στο ταμείο.

Ο ένας είναι φωτεινός
έχει μεγάλη χάρη
ο άλλος εις τα γέμματα
βραβείο έχει πάρει.

Πες μας λοιπόν Αυγερινέ
Ω! λαμπερό αστέρα
τι έκαμες ίσα με δω
και τι από δω και πέρα.

Πες μας αν πήγες στη βουλή
τον είδες τον Χαβίνη,
είδες τον νέο Αρχηγό
τον Σπύρο Μαρκεζίνη;

Ω. είμαι βέβαιος πολύ
εις την βουλή δεν πήγες.
Γιατί δεν γράγανε γι' αυτό
ούτε οι εφημερίδες.

Θέλεις να είσαι βουλευτής
ρήτορας καρδερίνι.
Πήγαινε φροντιστήριο
στον Θόδωρο Χαβίνη.

Κι' ύστερα λένε μερικοί ότι ο Αυγερινός
δεν έκανε τίποτα για τον τόπο.»

Ο Μπάρκας έγραψε και μερικά άλλα
πεζά σατιρικά και σιγά σιγά του μπήκε η ι-
δέα να κυκλοφορήσει δική του εφημερίδα,
την έβγαλε στην αρχή είχε τα χάλια της, η
χαρά του όμως ήταν πολύ μεγάλη κατέβη-
κε στη Πρέβεζα να το πανηγυρίσωμε και
πήγαμε οι τρεις μαζί στον Αμβρόσιο για
σαλαμουστράδα και κρασί.

Έτσι γεννήθηκε από έναν αγρότη μια
εφημερίδα. Αργότερα ο γιός του την βελ-
τίωσε και κυκλοφορεί μέχρι σήμερα.

Το 1954, μετά το θάνατο του Ν. Πλα-
στήρα, ο Σοφοκλής Βενιζέλος ανεχώρησε
στο εξωτερικό και απεσύρθη της πολιτικής.
Κάλεσε τότε τον Γ. Παπανδρέου που ήταν
ανεξάρτητος βουλευτής και του ανέθεσε
την αρχηγία του κόμματος. Έτσι βρέθηκαν
στο ίδιο κόμμα ο Θ. Χαβίνης και Π. Γα-
ρουφαλιάς. Μετά όμως από κάμποσο χρό-
νο επέστρεψε ο Σ. Βενιζέλος και ίδρυσε
νέο κόμμα το ΦΙΔΕ. (Φιλελεύθερη Δημο-
κρατική Ένωση) Στο νέο κόμμα προσεχώ-
ρησαν βουλευτές του Κ.Φ αλλά και της Ε-
ΠΕΚ και έγινε αξιωματική αντιπολίτευση.
Οι οπαδοί του ΦΚ στην Πρέβεζα, οι οποίοι
από χρόνια ήταν αντίπαλοι του Π. Γαρου-
φαλιά και δεν συγχωρούσαν την συνεργα-
σία του Γ. Παπανδρέου με τον Αλ. Παπά-
γο, σχεδόν όλοι πίεζαν τον Θ. Χαβίνη να
προχωρήσει στο ΦΙΔΕ του Σοφ. Βενιζέλου,
ο οποίος ήταν συνεχώς αργηγός τους μετά
τον θάνατο του Θ. Σοφούλη. Ο Θ. Χαβίνης
ακλόνητος απαντούσε: «Δεν φεύγω από αυ-
τόν που έχει την σφραγίδα του κόμματος».
Αναφέρω αυτό το περιστατικό γιατί το έζη-

σα και με εντυπωσίασε, από τη μία πλευρά η καθολική δέλψη των οπαδών για προσχώρηση στο ΦΙΔΕ και από την άλλη η αταλάντευτη στάση του Θ. Χαβίνη.

Στις 3 Φεβρουαρίου 1955 ο Σπύρος Μαρκεζίνης, το ισχυρότερο στέλεχος του Ε.Σ. αποχώρησε και ίδρυσε το Κόμμα των Προοδευτικών, στο οποίο προσχώρησαν 22 βουλευτές του ΕΣ και στο νομό μας ο Λάκης Κοντογιάννης. Επίσης ο Γ Καρτάλης τον που τον ακολουθούσαν πολλά στελέχη της ΕΠΕΚ μαζί με τον καθηγητή Αλ. Σβώλο ίδρυσαν το νέο κόμμα, το ΔΚΕΛ. Στην Πρέβεζα οι πολιτευτές της ΕΠΕΚ των εκλογών του 1950 μετά τον θάνατο του Ν. Πλαστήρα ακολούθησαν τον Γ. Καρτάλη. Με την ίδρυση του νέου κόμματος, στο οποίο συναρχηγός ήταν ο Αλ. Σβώλος προσχώρησε και το παλιό στέλεχος του ο Δ. Κρόκος. Έτσι στον τόπο μας το κόμμα αυτό είχε δύο σκέλη με πολλές διαφορές, τις οποίες ο Απ. Καστάνης συνόγισε «Τα Καρταλάκια και τα Σβωλάκια». Το έγγραψε ο Γ. Τάλλαρως στα πτερόεντα και οι πολιτικολογούντες το υιοθέτησαν.

Οι επόμενες εκλογές διεξήχθησαν την 19η Φεβρουαρίου 1956, έγιναν με το λεγόμενο μεικτό εκλογικό σύστημα, με ευρεία εκλογική περιφέρεια και γήφισαν για πρώτη φορά σε βουλευτικές εκλογές οι γυναίκες. Στην εκλογική περιφέρειά μας το πρώτο κόμμα θα έπαιρνε πέντε έδρες και το δεύτερο μία.

Πήραν μέρος το νεοσύστατο κόμμα της ΕΡΕ του Κων/νου Καραμανλή, των Προοδευτικών, το οποίο αύξησε τη δυναμική του με την προσχώρηση και άλλων βουλευτών, και ο συνασπισμός «Δημοκρατική Ένωση», την οποία απετέλεσαν όλα τα άλλα κόμματα και εξέλεξε 145 βουλευτές (Λαϊκό 3, ΚΑΕ του Αλ. Μπαλατζή 7, ΕΠΕΚ του Σ. Παπαπολίτη 15, ΔΚΕΛ των

Καρτάλη -Σβώλου 18, ΕΔΑ 18, ανεξάρτητοι 7). Το προοδευτικό δεν πήρε καμία έδρα και η ΕΡΕ 165.

Εξελέγησαν βουλευτές οι Κων/νος Καλκάνης, Π. Γαρουφαλιάς, Δημ. Κρόκος, Θ. Χαβίνης, Λ. Σπαής και από το δεύτερο κόμμα την ΕΡΕ ο Δημ. Καρατζένης.

Η διαφορά των δύο παρατάξεων σε ψηφοδέλτια ήταν πολύ μικρή (347). Η υποψηφιότητα του Λ. Κοντογιάννη με το κόμμα του Μαρκεζίνη ήταν καθοριστική για το αποτέλεσμα των εκλογών στην περιοχή μας. Η ΕΡΕ έχασε τέσσερις έδρες, όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης από την μελέτη των αποτελεσμάτων αυτών:

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ψήφισαν	36.417
Καλκάνης Κ.	8.105
Γαρουφαλιάς Π.	7.426
Κρόκος Δημ.	6.540
Χαβίνης Θ.	5.335
Σπαής Δ.	4.935
Ζαχαρής Ιωαν.	2.901

ΕΡΕ

Ψήφισαν	36.070
Καρατζένης Δημ.	10.649
Ρίζος Χριστ.	5.308
Καλκάνης Θεόδ.	5.210
Κοκκινάτος Ιωαν.	4.826
Τούμπουρος Νικ.	3.924
Σουμαλεύρης Αλ.	1.551

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΩΝ

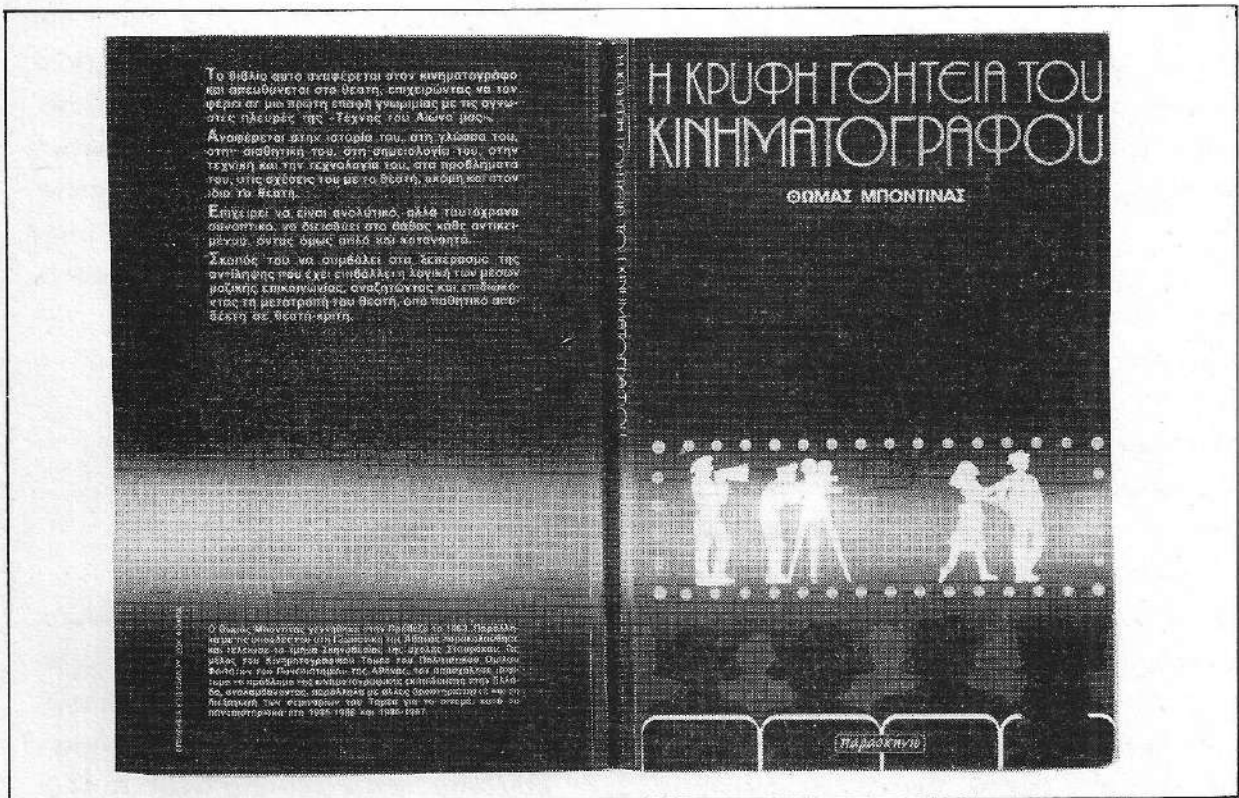
Ψήφισαν	1.108
Κοντογιάννης Απ.	527
Γεπόνης Νικ.	40
Τους υπόλοιπους σταυρούς πήραν οι υποψήφιοι Άρτας και Λευκάδας.	

Για πρώτη φορά στις εκλογές αυτές οι Λευκαδίτες γήφισαν υπογύφιο, ο οποίος δεν ήταν από το νησί τους. Δύο χιλιάδες περίπου αριστεροί, οι οποίοι δεν ήθελαν να γηφίσουν το Λαϊκό Κ. Καλκάνη, γήφισαν τον Δημ. Κρόκο.

Επίσης για πρώτη φορά στη κοινοβουλευτική ιστορία του τόπου μας απέκλεισθη από τον συνδυασμό εν ενεργεία βουλευτής, ο Αδ. Αυγερινός, ο οποίος ανιμετώπισε τον αποκλεισμό του με υυχραιμία και αξιοπρέπεια. Αν και η οικογένειά του κατοικούσε στην Αθήνα, ήλθε στην Πρέβεζα, κουβέντιασε με τους φίλους του, τους συνέστησε πειδαρχία και κάθησε μέχρι την ημέρα που ήλθε και μίλησε ο Κ. Καραμανλής στην Πρέβεζα.

Τρεις ήταν κυρίως οι λόγοι για τους οποίους απέκλεισθη από τον συνδυασμό ο Αδ. Αυγερινός. α) Η προσωπική γνώμη του Κ. Καραμανλή. Ο Γιάννης Τάλλαρς, σε α-

νύποπτο χρόνο (30 - 5 - 55) με την επίσκεψη στην Πρέβεζα του τότε υπουργού Δημ Έργων Κ. Καραμανλή έγραψε: «Να και ένας διάλογος, που έπιασε τ' αφτί μου μέσα στο εστιατόριο Νικόπολις την ημέρα της αφίξεως του κ. Υπουργού. Ένας από την ακολουθία του κ. Υπουργού είπε εις τον βουλευτή Άρτης κ. Καρατζένη» από τη Θεσπρωτία υπεδέχθη τον υπουργό κ. Καρατζένη; «Ο υπουργός που εκείνη τη στιγμή πλησίασε με τον βουλευτή Θεσπρωτίας κ. Αθανασίου απεφάνθη «Ξέρει να κάνει τη δουλειά του κ. Καρατζένης». Και οι παριστάμενοι και ακούσαντες συμπολίτες κοινοί θνητοί διερωτήθηκαν τι εννοούσε ο κ. υπουργός; Μήπως με τη φράση του σχολίασε την απουσία του κ Αυγερινού; ποιός να ξέρει». Δεύτερος λόγος ήταν η υπογραφή του Αυγερινού σε πρωτόκολλο, για να διαδεχθεί τον Αλ. Παπάγο ο Στ. Στεφανόπουλος. Την πράξη του αυτή ο Αυγερινός

την ομολόγησε στον Φαίδωνα Βαλσαμάκη, συντάκτη της παραπολιτικής στήλης «Ελευθεροστομίες» της Αθηναϊκής εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Ο Βαλσαμάκης ακολουθούσε τον Καραμανλή σ' όλες του τις προεκλογικές περιόδους. Όταν ο Καραμανλής πήγε στα Γιάννενα με αεροπλάνο, ο Βαλσαμάκης ήλθε στη Πρέβεζα με πλοίο και τον περίμενε. Ανταποκριτής της Εφημερίδας του ήταν ο ποτοποιός Ντίνος Τσιρώνης, ο οποίος έγραφε και την στήλη καλλιτεχνική Δευτέρα στον ΑΓΩΝΑ. Το κατάστημά του ήταν χώρος συνάντησης συμπολιτών, οι οποίοι δεν είχαν σχέση με τα ποτά και γίνονταν πολλές συζητήσεις. Ο Βαλσαμάκης ήλθε σε επαφή μ' όλους αυτούς και ο Σπύρος Δήμας τον πήγε στον Αυγερινό, με τον οποίο μίλησε αλλά δεσμεύτηκε να μην γράψει τίποτε, να μιλήσει όμως ήταν ελεύθερος και μας τα είπε με χαρτί και καλαμάρι. Τρίτος λόγος ήταν ότι άλλοι τον παρέσυραν και ήλθε σε αντίθεση με ισχυρούς τοπικούς παράγοντες, οι οποίοι είχαν σχέσεις με την ηγεσία το κόμματος και οι οποίοι για να τον αποκλείσουν υποστήριζαν την υποψηφιότητα του κ. Σουμαλεύρη. Μαζί και οι τρεις αυτοί λόγοι συνετέλεσαν να αποκλεισθεί ο Αυγερινός από τον συνδυασμό.

Για την υποψηφιότητα του κ. Σουμαλεύρη ο Γιάννης Τάλλαρως έγραφε στον ΑΓΩΝΑ της 6 - 2 - 1956: «Λένε οι κακές γλώσσες των πάντοτε καλώς πληροφωρημένων στην πολιτική για τον τρόπο της ξαφνικής ανάδειξης σε υπογύφιο του κ. Σουμαλεύρη τούτα τα περίεργα. Οι Κοκκινάτος και Αυγερινός πρότειναν ο καθένας για λογαριασμό του κ. Σουμαλεύρη. Έτσι ο κ. Καραμανλής επειδή ότι ο κ. Σουμαλεύρης ήτο παράγων ισχυρός και απαραίτητος και τον έβαλε στο συνδυασμό είς βάρος του κ. Αυγερινού που έμεινε έξω του νυμφώνος.

Αν είναι αλήθεια αυτά δεν παίρνω και όρο, πάντως ο γιατρός την κατάφερε τη δουλειά του .... βλάχικα.»

Επίσης από της προεκλογική κίνηση εκείνων των εκλογών έγραφε: «Μιλούσε ο κ.Κοκκινάτος στη Βούλιστα Παναγιά, πάνω στη φόρα του λόγου άρχισε να τους λέει και τα εξής: εκτός δε των άλλων, αγαπητοί μου φίλοι ο Κ. Καραμανλής είναι και Ηπειρώτης, διότι η γιαγιά του κατήγετο από την Ήπειρο και μάλιστα... Εκεί δα τον σκούνησε ο κ. Σουμαλεύρης και τον σταμάτησε. Όταν αργότερα ρώτησε ο κ. Κοκκινάτος τον κ. Σουμαλεύρη γιατί τον σκούνησε, του είπε: γιατί με τη φόρα που είχες πάρει Γιάννη φοβήθηκα μην πεις πως η γιαγιά του κ. Καραμανλή ήταν από τη Βούλιστα Παναγιά.» Το ανέκδοτο μου το διηγήθηκε ο κ. Μπάρκας από τη Βούλιστα Παναγιά και πρέπει να είναι αυθεντικό, γιατί ο Μπάρκας μπορεί να βάζει... σάλτσα μα είναι πάντα αληθινός.»

Ο τοπικός τύπος τότε έγραφε για τους πολιτικούς του αντιπάλους με χιούμορ και ποτέ δεν ξέφευγε από τα επιτρεπτά όρια και τη δική του ήττα την δέχονταν πάλι κατά τον ίδιο τρόπο και έγραφε: «θυμόσοφος συμπολίτης σκάρωνε το παρακάτω μετεκλογικό τετράστιχο που ακουμπάει στον Κουτσοφλέφαρο και την εκλογική χασούρα:

*Ο Φλεβάρης είχε χιόνια
είχε πάγους και βροχές
κι' ένα πιο μεγάλο χάλι
χάσαμε τις εκλογές.*

Πιθανόν ο καλλιτεχνικός μας συνεργάτης να μη το βρει τεχνικώς άρτιο το τετράστιχο, μα ως κλείσιμο όλης της εκλογικής φασαρίας δεν το βρίσκω και άσχημο.»

Τον Μάρτιο του 1957 το ΦΙΔΕ του Σο-

φοκλή Βενιζέλου συγχωνεύτηκε με το Κόμμα των Φιλελευθέρων. Οι Βενιζέλος και Παπανδρέου έγιναν συναρχηγοί, τρίτο μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του ενωμένου κόμματος έγινε ο βουλευτής Πρεβέζης Θ. Χαβίνης. Στις αρχές του 1958 πραγματοποιείται προσέγγιση Φιλελευθέρων και ΕΡΕ με σκοπό τη συμφωνία πάνω σε νέο εκλογικό νομοσχέδιο για τις εκλογές. Τις διαπραγματεύσεις τις έκαναν εκ μέρους της Κυβερνήσεως ο υπουργός των εσωτερικών Τάκης Μακρής και εκ μέρους των Φιλελευθέρων ο Νικ. Μπακόπουλος, βουλευτής Αρκαδίας. Το νομοσχέδιο μονογράφηκε στο τέλος Φεβρουαρίου και ήταν υπερεισχυμένη αναλογική χωρίς το συν ένα.

Η εκλογική μας περιφέρεια έγινε νομαρχιακή και έτσι παραμένει από τότε. Για να εκλέξει βουλευτή από την πρώτη καταμονή ένα κόμμα έπρεπε να πάρει το 50% των υψοδελτίων. Αυτό ήταν αδύνατο για το κόμμα των Φιλελευθέρων. Ο Θ. Χαβίνης για να δέσει την έδρα από τη δεύτερη κατανομή για το κόμμα του, πρόσθεσε δια του Ν. Μπακόπουλου στον εκλογικό νόμο μία παράγραφο, που απλά έλεγε ότι στις διεδρικές περιφέρειες, εάν ένα κόμμα πάρει τα μισά υψοδέλτια του πρώτου συν ένα και το κόμμα αυτό δικαιούται να πάρει μία έδρα από τη Βη κατανομή στην εφετειακή περιφέρεια, θα την πάρει στη διεδρική εκλογική περιφέρεια τότε διεδρική στο εφετείο μας ήταν μόνο της Πρέβεζας. Η παράγραφος αυτή παρέμεινε και στους επόμενους εκλογικούς νόμους μέχρι και το 1981 και από τους γνωρίζοντες ελέγετο παράγραφος Χαβίνη.

Οι εκλογές έγιναν την 11η Μαρτίου 1958. Υποψήφιοι ήταν στην ΕΔΑ ο συνταξιούχος εισαγγελέας Αθ. Παπανικολάου και ο Σπύρος Βρυώνης, στο Κ.Φ. ο δικηγόρος της Πάργας Γεώργιος Βερβιτσιώτης

και ο Θ. Χαβίνης, στην ΕΡΕ ο Αθ. Αυγερινός και ο Απ. Κοντογιάννης και του συνασπισμού της ΠΑΔΕ οι Ιωαν. Κοκκινάτος και Καραπάνος. Πρέπει να σημειώσουμε ότι για πρώτη φορά συμπεριλαμβάνεται σε συνδυασμό υποψήφιος από την περιφέρεια, ο οποίος μάλιστα έκανε σοβαρό και δυναμικό προεκλογικό αγώνα και πήρε αρκετά ικανοποιητικό αριθμό σταυρών.

Η ηγεσία της ΕΡΕ μετά το αποτέλεσμα των προηγουμένων εκλογών άλλαξε διαδείς απέναντι στους Αθ. Αυγερινό και Απ. Κοντογιάννη, όπως και οι ίδιοι απέναντι στο κόμμα. Ο Αυγερινός μετά τον αποκλεισμό του προσγειώθηκε και άρχισε να προετοιμάζει το κλίμα για τις επόμενες εκλογές. Ο Κοντογιάννης επίσης διαπίστωσε ότι πέρα από τη ζημιά που έκανε στην ΕΡΕ το Κόμμα των Προοδευτικών δεν είχε μέλλον. Έτσι καταρτίσθηκε ο συνδυασμός της ΕΡΕ από αυτούς τους δύο και για τον οποίο ο Θ. Χαβίνης μας είπε: «είναι ο καλλίτερος που μπορούσε να κάνει η ΕΡΕ».

Ο Ιωαν. Κοκκινάτος μετά τον αποκλεισμό του από τον συνδυασμό της ΕΡΕ κατέβηκε στις εκλογές ως υποψήφιος της ΠΑΔΕ. Ο Κοντογιάννης πήρε διπλάσιους σταυρούς από τον Αυγερινό και βγήκε από την πρώτη κατανομή. Το Κ.Φ. στο νομό μας πήρε τα υψοδέλτια που χρειαζόνταν για να πάρει την έδρα από την δεύτερη κατανομή. Πανελλαδικά όμως το ΚΦ δεν μπήκε στην δεύτερη κατανομή και ήλθε τρίτο μετά την ΕΔΑ. Γι' αυτό ο Χαβίνης δεν εξελέγη και κάλεσε τον Αυγερινό που αγνοούσε τις λεπτομέρειες του εκλογικού νόμου και του είπε ότι βγήκε βουλευτής. Τα αποτελέσματα των εκλογών αυτών έχουν ως εξής:

ΕΡΕ 13.324 Κοντογιάννης Απ. 8.097,
ΚΦ 6.840 Χαβίνης Θ 4890
ΕΔΑ 5.360 Παπανικολάου Αθ. 4.149
ΠΑΔΕ 632 Κοκκινάτος Ιωαν. 428

ΕΡΕ Αυγερινός Αθ 4.845
ΚΦ Βερβιτσιώτης Γ 1.785
ΕΔΑ Βρυώνης Σπ. 968
ΠΑΔΕ Καραπάνος 149.

Όπως προκύπτει από τα νούμερα, το Κ.Φ. πέρασε κατά 178 γήφους το κρίσιμο όριο και τούτο χάρη στην υποψηφιότητα του Ι. Κοκκινάτου.

Ο Θ. Χαβίνης μετά από δύο χρόνια πέθανε (1886 - 1960). Βγήκε δέκα φορές βουλευτής Πρεβέζης και έχασε δύο φορές. Ήταν σημαντική πολιτική προσωπικότητα και από τους πιό έντιμους Έλληνες πολιτικούς κρατούσε τον λόγο του και ήταν πιστός στις φιλίες του. Κυριάρχησε στα πολιτικά πράγματα του τόπου μας από το 1923 μέχρι το 1958.

Λίγο προ των εκλογών της 29ης Οκτωβρίου 1961 ιδρύθηκε η Ένωση Κέντρου (19 - 9 - 1961). Για τις εκλογές αυτές καθιερώθηκε άλλη ενισχυμένη αναλογική με το 15% και επανήλθε το συν ένα. Αυτή η ενισχυμένη αναλογική με ελάχιστες τροποποιήσεις διατηρήθηκε σ' όλες τις εκλογές μέχρι το 1981.

Η ΕΚ συνέπραξε με το Κόμμα των Προοδευτικών, το οποίο εξέλεξε 14 βουλευτές και στο νομό μας είχε υπογύφιο τον δικηγόρο Αν. Κυρίτσπ. Υπογύφιος της Ε.Κ. ήταν ο ιατρός Χριστ. Τσαντούλας, παλιός φίλος του Πέτρου Γαρουφαλιά. Υπογύφιοι της ΕΡΕ ήταν οι Αυγερινός και Κοντογιάννης. Ο συνασπισμός της αριστεράς ΠΑΜ είχε υπογύφιους τον Σπύρο Περδίκη και τον απόστρατο αξιωματικό Κοσίντα, ο οποίος στην Κατοχή ήταν Δ/τής της μεραρχίας του ΕΔΕΣ, στην οποία υπάγονταν τα

τμήματα του νομού μας. Στη συγκέντρωση του συνασπισμού της αριστεράς την τελευταία Κυριακή προ των εκλογών στη Φιλιπιάδα παλαιοί αντάρτες του Κοσίντα προκάλεσαν επεισόδια εις βάρος του. Μετά τις εκλογές έγινε δίκη και αρκετοί τιμωρήθηκαν. Βουλευτές εξελέγησαν οι Χριστ. Τσαντούλας της ΕΚ και Αθ. Αυγερινός της ΕΡΕ. Ο Λάκης Κοντογιάννης δεν ξαναπολιτεύτηκε. Ήταν γόνος παλαιάς οικογένειας της πόλης μας, άνδρας με πολλές νομικές γνώσεις, ενδιαφέροντα. Από την Κερκυραία μάνα του κληρονόμησε τους ευγενικούς τρόπους της. Η σύζυγός του Νίτσα το γένος Καλαβρέζου, όπως και η σύζυγος του Περικλή Τόλια, είναι Συρρακιώτισες, οι οποίες γεννήθηκαν στη Πρέβεζα.

Μετά τις εκλογές η ΕΚ δήλωσε ότι δεν αναγνωρίζει την Κυβέρνηση που προήλθε από την νέα βουλή και εκήρυξε τον ενένδοτο. Πρώτη ενέργεια ήταν να μη παραστεί στη συνεδρίαση της βουλής, στην οποία ο Βασιλεύς θα εκφωνούσε τον λεγόμενο λόγο του θρόνου, που εκφωνούνταν στην πρώτη συνεδρίαση κάθε βουλής.

Ο Πέτρος Γαρουφαλιάς διεφώνησε με την απόφαση αυτή του κόμματος και πήγε στη βουλή μαζί με τον βουλευτή Πρεβέζης Χρ. Τσαντούλα. Με την πράξη τους αυτή και οι δύο ετέθησαν εκτός κόμματος και έτσι η ΕΚ με την έναρξη του ανένδοτα βρέθηκε στο νομό μας χωρίς βουλευτή, χωρίς πολιτευτή, αφού ο Κυρίτσπς ήταν του Μαρκεζίνη, ο οποίος δεν συμμετείχε στον ανένδοτο και ο πολιτευτής Βασ. Κοσμάς είχε πεθάνει προ των εκλογών σε ηλικία 55 χρόνων.

Τότε άρχισαν να εκδηλώνουν ενδιαφέρον για να πολιτευθούν ο μηχανικός Σπύρος Κονοφάγος και ο εκδότης Χάρης Πάτσης από το Θεσπρωτικό και οι δύο κάτοικοι ΑΘΗΝΩΝ.

Όταν ήλθε στην Πρέβεζα το κλιμάκιο της Ε.Κ. το οποίο είχε αναλάβει τον αγώνα στην επαρχία με επικεφαλής τον Γ. Αθανασιάδη - Νόβα και πολλούς άλλους βουλευτές δεν υπήρχε καμία οργάνωση για να τους υποδεχθεί και να οργανώσει συγκέντρωση. Ήλθε την τελευταία ώρα ο Χ. Πάτσος ο οποίος δεν είχε στην Πρέβεζα καμία εκλογική υποδομή. Το μόνο που έγινε πήγαμε με τρία ταξί στη γέφυρα Καλογήρου, τους υποδεχθήκαμε, τους φέραμε στην Πρέβεζα και τους πήγαμε στο εστιατόριο «Νικόπολις». Εκεί ήλθαν και μερικοί άλλοι, είπαν λίγα λόγια ο Γ. Αθανασιάδης - Νόβας, ο Κ. Μητσοτάκης, ο Στ. Αλαμανής. Όλοι είπαν ότι προτού ξεκινήσουν από την Αθήνα τους επισκέφθηκε ο δήμαρχος Δημ. Κρόκος, νομίζω ότι ήθελαν με αυτό να πουν ότι έχουμε πολιτευτή στην Πρέβεζα αλλά δεν είναι εδώ και για αυτό δεν έχουμε υποδοχή και οργάνωση. Του Ηπειρώτη βουλευτή Βόλου Γεωργίου Λούλη του φάνηκε παράξενο που δεν πήγε να τους χαιρετήσει ο Γεράσιμος Κρόκος, αδελφός του δημάρχου (ο οποίος αδρανούσε) και ρώτησε τον Χαράλαμπο Δερβέντζα, κοντοχωριανό του, εάν ήταν στη Πρέβεζα. Εκείνος πήγε τον βρήκε στο ραφείο του Χρυσώπη και τον έφερε στη Νικόπολη.

Την εποχή εκείνη συνεζητήτο συνεργασία ΕΔΑ και Μαρκεζίνη. Οι αδερφοί Κρόκου παρακολουδούσαν την πορεία των διαβουλεύσεων και επικοινωνούσαν με τον Γ. Ρωμανό, στέλεχος του Μαρκεζίνη, πρώην υπουργό Ιονίων νήσων, ο οποίος παιδί έζησε στην Πρέβεζα. Γράφω τα παραπάνω γιατί πολλοί αναφέρονται στον ανένδοτο, ενώ τότε λίγοι συμμετείχαν.

Οι επόμενες εκλογές έγιναν την 3η Νοεμβρίου 1963 με το ίδιο εκλογικό σύστημα. Η ΕΚ πήρε σχετική πλειοψηφία (ΕΚ 42,04% έδρες 138, ΕΡΕ 39,37% ΕΔΡΕΣ

132 και Μαρκεζίνης έδρες 2). Η ΕΚ είχε υποψηφίους τον Δημ. Κρόκο και τον μηχανικό Δημ. Γαρουφαλιά, αδελφό του Πέτρου, ο οποίος επανήλθε στην ΕΚ, ενώ ο Χριστ. Τσαντούλας προσεχώρησε στην ΕΡΕ και ήταν υποψήφιος μαζί με τον Αδ. Αυγερινό. Υποψήφιοι της ΕΔΑ ήταν οι Σπύρος Βρυώνης και Σπύρος Περδίκης. Εξελέγησαν οι Δημ. Γαρουφαλιάς και Χριστ. Τσαντούλας.

Στις ελογές αυτές τα κόμματα άρχισαν να μεταφέρουν οπαδούς τους από άλλα μέρη στις συγκεντρώσεις τους. Στη συγκέντρωση της ΕΔΑ ήλθαν για ενίσχυση πολλοί νέοι από την Λευκάδα με το καϊκι που το πρωί έκανε συγκοινωνία.

Έκαναν δυναμική πορεία στους δρόμους της Πρέβεζας και το προεκλογικό θερμόμετρο ανέβηκε. Μετά τις ομιλίες ένας υπαξιωματικός του Λιμενικού είπε στο φίλο του καπετάνιο του καϊκιού «Δεν τους παίρνεις να φύγεται». Εκείνος τότε απάντησε «Ω. καπουράλε ματζώρε, δεν βλέπεις τι καιρό κάνει, να πνίξω τα παιδιά του Λαού τον ανθό της Λευκάδας;» Γελάσαμε όλοι με το λευκαδίτικο πνεύμα, το οποίο εκφράστηκε με την γνωστή προφορά και όλοι πρέμψαν.

Μετά την τελευταία καταγύφισή τους οι Απ. Κοντογιάννης και Αυγερινός εγκατέλειψαν την πολιτική, προτού περάσουν τα εξήντα πέντε χρόνια της ηλικίας τους.

Οι δύο αυτοί αξιόλογοι άνδρες, οι οποίοι κυριάρχησαν για πολλά χρόνια στα κομματικά της παρατάξεώς τους αλλά και στα κοινά του τόπου μας έφυγαν με αξιοπρέπεια, όπως τους υπεδείκνυε η μεγάλη πολιτική τους πείρα.

Μετά από τρεις μήνες την 16η Φ/βρουαρίου έγιναν πάλι εκλογές. Αυτή τη φορά το κόμμα του Μαρκεζίνη συνέπραξε με την ΕΡΕ, ενώ η ΕΔΑ δεν κατέβασε συνδυασμό στο νομό μας. Οι τρεις χιλιά-

δες οπαδοί της γύφισαν Ε.Κ. με σταυρό στον Δημ. Κρόκο με μοναδικό αποτέλεσμα να μεταφέρουν την έδρα από τον Δ. Γαρουφαλιά στο Δημ. Κρόκο, ο οποίος πλειογήφισε με επτακόσιους σταυρούς. Στην ΕΡΕ υπογύφιοι ήταν ο Χρ. Τσαντούλας και του Μαρκεζίνη ο Φιλάρετος Παπακωνσταντίνου. Εξελέγη ο Χ. Τσαντούλας. (ΕΚ 52,72% έδρες 17, ΕΡΕ - Προοδευτική 35,26% έδρες 107, ΕΔΑ 11,80% έδρες 22).

Οι επόμενες εκλογές προκηρύχθηκαν ύστερα από συμφωνία που έγινε μεταξύ των αργηγών των δύο μεγαλύτερων κομμάτων και του Βασιλιά. Θα τις διενεργούσε κυβέρνηση της ΕΡΕ η οποία και ανέλαβε την διακυβέρνηση της χώρας, ανετράπη όμως και τα μέλη της συνελήφθησαν την 21η Απριλίου 1967.

Όπως γράφηκε πολύ αργότερα, λίγη ώρα προτού συλληφθεί ο Πρωθυπουργός

σuzήτησε με τους επιτελείς του για τον υπογύφιο ο οποίος θα έπαιρνε την δεύτερη θέση στον συνδυασμό του κόμματος στην Πρέβεζα. Τη θέση αυτή την διεκδικούσαν από καιρό ο πρώην βουλευτής Ιωαννίνων Δημ. Ιωάννου και ο Πρεβεζάνος δικηγόρος Γεώργιος Αλφαντάκης. Το πιθανότερο όμως ήταν ότι θα την έπαιρνε ο Δ. Γαρουφαλιάς, εάν πραγματι οι αδελφοί Γαρουφαλιά απεφάσιζαν να πολιτευθούν με την ΕΡΕ. Την θέση στον συνδυασμό Ε.Κ. την οποία κατείχε μέχρι τότε ο Δημ. Γαρουφαλιάς την διεκδικούσαν οι Σπ. Κονοφάγος και Χάρης Πάτσης.

Την 21η Απριλίου όμως οι κοινοβουλευτικός βίος της χώρας καταργήθηκε βία για τρίτη φορά και επανήλθε ύστερα από επτά χρόνια και ύστερα από μια εθνική καταστροφή, όπως την είχε προβλέψει στο γνωστό μήνυμά του ο νομπελίστας ποιητής Γιώργος Σεφέρης.

